

Розділ 2.

ОЦІНЮВАННЯ РИЗИКІВ ВІДМИВАННЯ КОШТІВ ПРИ ФОРМУВАННІ ТЕОРЕТИКО- МЕТОДИЧНОГО БАЗИСУ ЗАПРОВАДЖЕННЯ РИЗИК-ОРІЄНТОВАНОЇ СИСТЕМИ ПРОТИДІЇ ВІДМИВАННЮ КОШТІВ, ФІНАНСУВАННЮ ТЕРОРИЗМУ, РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ЗБРОЇ МАСОВОГО ЗНИЩЕННЯ

2.1. Аналіз взаємозв'язку надійності банків України та їхньої здатності протистояти ризикам відмивання коштів

Операції з легалізації коштів, отриманих злочинним шляхом, мають значний негативний вплив на всіх суб'єктів фінансово-економічної діяльності, зокрема на банківський сектор.

Банківський бізнес, як і будь-який вид економічної діяльності, підкоряється загальним законам ринку і є вразливим по відношенню до численних загроз та ризиків. Протидія процесу виведення нелегальних коштів у законну площину присутності на ринку є завданням не тільки банківського сектора. Проте саме банкам притаманний найвищий ризик використання їх у якості основних гравців у процесі легалізації кримінальних доходів, адже банки посідають центральне місце у фінансовій системі, тому значна частина схем відмивання грошей пов'язана з банківськими операціями. При цьому банківський сектор стає все більш привабливим не лише для тради-

ційних, але й віртуальних схем, внаслідок впровадження фінансових інновацій та інтенсифікації електронних грошових розрахунків [143].

Ризики відмивання коштів є одним з видів банківських ризиків, а здатність протистояти їм значною мірою визначаються надійністю банків, що у свою чергу залежить від обсягу та структури власного капіталу.

Проблема капіталізації банків завжди була гострою в Україні. За всі 25 років незалежності нашої держави частка статутного капіталу банківської системи загалом не перевищувала 35 %, у той час як у країнах Центральної Європи даний показник сягає 40%, а у США – 80 %.

У липні 2014 р. Національний банк України підвищив вимоги до обсягу статутного капіталу банків з 120 до 500 млн. грн. Для цього розроблено й запроваджено 10-річний графік нарощення капіталу банківської системи. Даний крок дозволить в стратегічному плані підвищити стабільність банків до проявів зовнішніх та внутрішніх ризиків і загроз, що позитивно відобразиться на функціонуванні фінансово-кредитної системи.

Рис. 2.1. Графік нарощення статутного капіталу банків України (складено на основі [162])

До липня 2014 р. обсяг статутного капіталу банків регулювався НБУ на рівні 120 млн. грн. Законом України «Про внесення змін до

деяких законодавчих актів України щодо запобігання впливу на стабільність банківської системи» від 04.07.2014 р. № 1586-VII [162] змінено обсяг мінімального статутного капіталу з 120 до 500 млн. грн. НБУ затверджено графік нарощення капіталу банками України у такому порядку (рис. 2.1).

Основним макроекономічним фактором, що спричинив зміни вимог до статутного капіталу, стала криза 2014–2015 рр. та підписання угоди про Асоціацію України з Європейським Союзом.

Слід зазначити, що ідея підвищення обсягу статутного капіталу до 500 млн. грн. оприлюднена НБУ ще у 2010 р. Проте насамперед малі банки опротестували таке рішення, аргументуючи це неможливістю так швидко наростити капітал через відсутність вільних коштів. З такою позицією можна погодитися, оскільки НБУ та Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку не створили на той момент (ситуація залишається такою і сьогодні) жодних інструментів для хеджування валютних ризиків. А нарощення статутного капіталу з великою ймовірністю могло бути реалізовано переважно через механізм залучення іноземного капіталу.

Динаміка співвідношення кількості зареєстрованих банків та обсягу їх статутного капіталу подана на рис. 2.2.

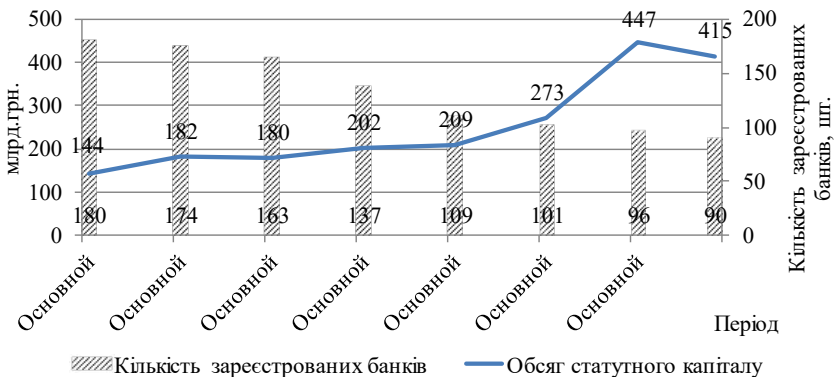

Рис. 2.2. Динаміка співвідношення кількості банків України та обсягу їх статутного капіталу

Тенденції свідчать про поступове підвищення рівня капіталізації банків України через зростання обсягу статутного капіталу при зменшенні кількості банків.

Існує декілька варіантів можливого підвищення обсягу капіталу банків України. По-перше, є доцільним використовувати інвестиції власників банків, наприклад, грошові кошти акціонерів, які вони готові вкласти у розвиток. По-друге, залучати субординований борг (запозичені кошти, які протягом 5 років банк зобов'язаний повернути власним кредиторам з урахуванням відсотків). По-третє, можливим варіантом є конвертація кредитних ліній, які раніше використовували акціонери або партнери. Даний механізм використовується найбільш активно з 2015 р. Таким чином власники банку дозволяють акціонерам не повертати отримані кредити. Так діють банки з іноземним капіталом – іноземні акціонери зараховують до капіталу кредити, які не повернули українські дочірні банки. Якщо до процесу кредитування була залучена третя сторона, яка кредитувала українській дочірній банк, тоді відбувається обмін кредитного боргу на акції банку. Такий підхід використовував ПАТ «Європейський банк реконструкції та розвитку». Четвертий варіант нарощення капіталу полягає у звичайній додатковій емісії акцій, які розміщуються серед нових акціонерів. Проте існує й інший варіант розвитку подій – активізація процедур злиття та поглинання, проте необхідного законодавчо-нормативного підґрунтя поки що не створено.

Аналіз динаміки та структури власного капіталу банків України за групами по типу власності протягом 2016 – 2017 рр. у розрізі півріччя наведено у табл. 2.1.

Як видно з табл. 2.1, власний капітал банків з державною участю має стійку тенденцію до збільшення, яка чітко простежується протягом останніх двох років, і на кінець 1 півріччя 2017 року становить 56 млрд. грн, що відповідає 41 % від усього банківського капіталу України. Спостерігається значний приріст в обсязі статутного капіталу: протягом 2016-2017 рр. він зріс у три рази і продовжує зростати. Це обумовлено, переважно, процесом націоналізації ПАТ «Приватбанк» на кінець 2016 – початок 2017 рр.

Таблиця 2.1. Аналіз динаміки та структури капіталу банків України

Показник	Питома вага				Темп приросту		
	01.01. 2016	01.07. 2016	01.01. 2017	01.07. 2017	1 пів- річчя 2016	2 пів- річчя 2016	1 пів- річчя 2017
Банки з державною часткою							
Статутний капітал	7,44	3,37	3,43	4,72	0,22	0,63	1,02
Інший додатковий капітал	-0,18	-0,07	-0,04	0,17	0,00	0,00	- 6,99
Резервні та інші фонди банку	0,08	0,03	0,06	0,12	0,00	2,35	1,98
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-6,39	-2,42	-5,04	-4,19	0,02	2,34	0,22
Усього капіталу по банках з державною часткою	0,09	0,16	0,31	0,41	1,68	0,60	0,47
Банки іноземних банківських груп							
Статутний капітал	9,77	5,73	3,80	2,68	0,57	0,07	0,04
Інший додатковий капітал	0,21	0,08	0,05	0,03	-0,01	0,06	-0,05
Резервні та інші фонди банку	0,71	0,27	0,17	0,14	0,03	0,01	0,18
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-11,06	-4,54	-3,10	-2,37	0,10	0,10	0,13
Усього капіталу по банках іноземних банківських груп	0,34	0,45	0,51	0,44	1,01	- 0,03	-0,05
Банки з приватним капіталом							
Статутний капітал	4,98	1,75	0,55	0,39	-0,06	-0,50	0,04
Інший додатковий капітал	0,02	0,01	0,01	0,00	0,31	0,81	-0,74
Резервні та інші фонди банку	0,55	0,19	0,08	0,05	-0,08	-0,36	-0,04
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-0,38	-0,04	-0,18	-0,11	-0,69	5,71	-0,13
Усього капіталу по банках з приватним капіталом	0,55	0,37	0,18	0,18	0,01	-0,58	0,09
Неплатоспроможні банки							
Статутний капітал	1,87	0,69	0,45	0,28	-0,02	0,04	-0,07

Показник	Питома вага				Темп приросту		
	01.01. 2016	01.07. 2016	01.01. 2017	01.07. 2017	1 пів- річчя 2016	2 пів- річчя 2016	1 пів- річчя 2017
Інший додатковий капітал	-	-	0,00	-	-	-	-1,00
Резервні та інші фонди банку	0,08	0,03	0,02	0,01	-0,06	0,14	-0,14
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-1,89	-0,65	-0,46	-0,35	-0,08	0,15	0,10
Усього капіталу по неплатоспроможних банках	0,01	0,02	0,01	-0,02	0,81	-0,56	-3,35
Банківська система							
Усього капіталу по банківській системі	1,00	1,00	1,00	1,00	0,52	- 0,14	0,11

Наступною досить великою категорією є банки, які належать до іноземних банківських груп. Таких банків, станом на 01.07.2017 р. зареєстровано 25, їх капітал склав 44 % від загального обсягу капіталу банків України. Ці банки також продовжують нарощувати статутний капітал, однак значно повільнішими темпами – лише 4 % протягом 1 півріччя 2017 у порівнянні з 57 % за 1 півріччя 2016 року. Банки іноземних банківських груп є досить надійними і потужними та не потребують значних вливань коштів від материнських груп навіть не зважаючи на зростання обсягу збитків до з 118,2 млрд. грн. до 132,9 млрд. грн у 2017 році, що на 13 % більше, ніж протягом 2 півріччя 2016 року.

На відміну від попередніх груп, у банків з приватним капіталом спостерігається значне зменшення обсягу капіталу: на 01.07.2017 року він склав лише 18 % від усього банківського капіталу. Склалась негативна тенденція до зменшення обсягу статутного капіталу на початок 2017 року понад 50 %, що зумовлено ліквідацією більш ніж 20 банків з цієї категорії.

Однак, банки з приватним капіталом є єдиною групою банків, яка показує позитивну динаміку до зменшення обсягу збитків у 1 півріччі 2017 року на 0,13 %. Це свідчить про успішність процесу очищення банківської системи України від неплатоспроможних та нелегітимних банків.

Особливою групою банків є неплатоспроможні банки. Вони характеризуються значними збитками, які перевищують обсяг статутного капіталу на 3,6 млрд. грн. і мають негативну тенденцію до збільшення обсягу збитків на 10 % протягом останнього півріччя. Більшість таких банків ліквідується через нездатність відповідати за своїми зобов'язаннями перед клієнтами.

Окремо слід відзначити зростання обсягу резервних фондів, які становлять 12,98 % від загального обсягу капіталу. Більш активними ці процеси є у банків з державною власністю – їх резерви збільшились на 197,61 %. Дещо повільнішим темпом стосовно створення резервів і фондів характеризуються банки з іноземним капіталом – 18 %. Однак існуюча тенденція до збільшення обсягів резервів свідчить про намагання більшості банків створити захисний бар'єр на випадок погіршення фінансового стану.

Аналіз динаміки на структури капіталу банків протягом 2016-2017 рр. у розрізі півріч показує, що не зважаючи на ліквідаційні процеси та значні збитки, продовжується приплив капіталу до банківської системи України.

Оскільки прояви ризику відмивання коштів у банках можуть відображатись у втраті ділової репутації та відповідно їхньої надійності й фінансової стійкості, практичний інтерес має визначення рівня надійності банків України. Для цього слід виділити однорідні групи банків України за рівнем надійності, спочатку сформувавши склад її основних індикаторів. Як характеристики надійності банку виділяють: ліквідність [89; 216]; достатність капіталу [216; 260]; якість активів [89; 216].

Виходячи з цього, для групування банків України за рівнем надійності будуть використовуватись такі показники:

коефіцієнт миттєвої ліквідності, який характеризує можливість погашати «живими» грошми з коррахунків і каси зобов'язання за всіма депозитами;

співвідношення власного капіталу до дохідних (робочих) активів, який характеризує рівень захисту дохідних активів (що чутливі до зміни процентних ставок) власним капіталом;

співвідношення кредитного портфеля до резервів під знецінення кредитів. Слід зазначити, що традиційно для характеристики якості активів використовується співвідношення резервів під знецінення кредитів до кредитного портфеля. Проте з урахуванням економічної інтерпретації показника і забезпечення односпрямованості з попередніми показниками (тобто чим вони вище, тим вище і надійність банку), використано саме показник співвідношення кредитного портфеля до резервів.

Означені показники розраховано для 93 банків України, які функціонували станом на 01.01.2017 р., після чого підтверджено відсутність тісного кореляційного зв'язку між цими показниками (табл. 2.2).

Таблиця 2.2. Коефіцієнти парної кореляції між показниками

Показник	Співвідношення власного капіталу до робочих активів	Коефіцієнт миттєвої ліквідності	Співвідношення кредитного портфеля до резервів
Співвідношення власного капіталу до робочих активів	1,000000	-0,063938	0,321295
Коефіцієнт миттєвої ліквідності	-0,063938	1,000000	-0,018816
Співвідношення кредитного портфеля до резервів	0,321295	-0,018816	1,000000

Усі показники надійності перевірено на інформаційну цінність за допомогою коефіцієнту варіації, що характеризує міру відхилення розрахованих значень показників від середнього арифметичного, який склав: для співвідношення власного капіталу до робочих активів – 72,37 %; для коефіцієнта миттєвої ліквідності – 57,59 %; для співвідношення кредитного портфеля до резервів – 119,83 %, що

свідчить про неоднорідність вихідної сукупності. Оскільки для окремих банків є характерним суттєве відхилення розрахованих значень показників від середнього арифметичного через особливості їх діяльності, для уникнення викидів у вибірці та отримання її однорідності ці банки виключено з вибірки, після чого остаточна вибірка склала 77 банків.

Для банків: Український банк реконструкції та розвитку, ПАТ «Розрахунковий Центр», ПАТ «Сітібанк», ПАТ «Дойче Банк ДБУ», ПАТ «СЕБКорпоративний Банк», ПАТ «Кредитвест Банк», АТ «Альтбанк», ПАТ «Альпарі Банк», ПАТ «КБ «Фінансовий Партнер», ПАТ «БТА Банк», ПАТ «Фінбанк», ПАТ «РВСБанк», ПАТ «Кредит Оптима Банк», ПАТ «КБ «Гефест», ПАТ «Банк Січ», ПАТ «Діві Банк» є характерним суттєве відхилення розрахованих значень показників від середнього арифметичного через відмінності в їх діяльності, а саме: Український банк реконструкції та розвитку надає банківські послуги та продукти підприємствам, що займаються інноваційною діяльністю; виключною компетенцією ПАТ «Розрахунковий Центр» є проведення грошових розрахунків за правочинами щодо цінних паперів та інших фінансових інструментів, вчинених на фондовій біржі та поза фондовою біржею; ПАТ «Сітібанк» спеціалізується на певних секторах ринку та клієнтурі через приналежність до міжнародної фінансової групи Citigroup; ПАТ «Дойче БанкДБУ», ПАТ «СЕБКорпоративний Банк» та ПАТ «БТА Банк» спеціалізуються виключно на корпоративній клієнтурі; АТ «Альтбанк» надає комплекс банківських продуктів та послуг за допомогою дистанційних каналів; базові клієнти ПАТ «Альпарі Банк» – представники сучасного високодохідного бізнесу, а також фізичні особи середнього і більшого достатку; ПАТ «РВСБанк», ПАТ «Кредит Оптима Банк» та ПАТ «КБ «Гефест» мають незначний розмір власного капіталу у порівнянні з дохідними активами; ПАТ «Фінбанк» протягом 2016 р. має проблеми з платоспроможністю, а з квітня 2017 р. знаходився у стадії ліквідації.

Для розподілу банків України за рівнем надійності в роботі використано метод кластерного аналізу, метою якого є класифікація

об'єктів на відносно однорідні групи. Інформація, що присутня в даних, які описують ці об'єкти, є основою для кластерного аналізу. Метою аналізу є формування груп, всередині яких об'єкти мають бути якнайбільш подібними один до одного, у той самий час відрізняючись від об'єктів інших груп. Тому серед груп методів кластерного аналізу обрано агломеративну (об'єднуючу). Чим вище ступінь подібності всередині групи та чим більша різниця між групами, тим вищою є якість проведення кластеризації. Розрізняють ієрархічні та ітераційні процедури класифікації [190].

Сутність ієрархічних процедур полягає в об'єднанні двох найближчих одиниць сукупності. Інформаційною базою такого аналізу є матриця відстаней. На першому етапі об'єднання всі об'єкти сукупності розглядаються як окремі кластери, а після кожного етапу розмірність матриці зменшується на одиницю. Повна кластеризація n об'єктів відбувається за $(n - 1)$ етапів. Результати ієрархічних процедур класифікації оформлюються у вигляді деревоподібних діаграм – дендрограм. Дендрограма відображує ієрархію структур, оскільки кожний кластер можна розглядати як елемент іншого, із більшим значенням відстані. Ієрархічна кластерна процедура є простою та прийнятною для інтерпретації, проте для великої сукупності даних вона виявляється громіздкою.

На відміну від ієрархічної процедури, яка потребує розрахунку і збереження матриці подібності, ітераційна процедура оперує безпосередньо первинними даними, що суттєво відрізняє її від ієрархічної процедури. У результаті проведення ітераційної процедури формуються кластери одного рангу, що не є ієрархічно впорядкованими. Цю процедуру можна розглянути на прикладі методу k -середніх, що реалізує ідею утворення груп за принципом «найближчого центру». Основними етапами кластеризації за цим методом є такі: 1) орієнтовний поділ сукупності на класи та визначення їх центрів тяжіння, тобто багатовимірних середніх; 2) визначення відстані одиниць сукупностей до центрів тяжіння виділених кластерів, і кожна з них відноситься до того кластера, центр тяжіння якого найближчий; 3) розрахунок нових центрів тяжіння.

Етапи 2 та 3 повторюються до того моменту, поки склад кластерів не стабілізується. Ітерації за принципом k-середніх мінімізують внутрішньогрупові дисперсії, що забезпечує однорідність сформованих кластерів.

Таким чином, в умовах існування великої кількості банківських установ на фінансовому ринку, враховуючи, що кількість груп банків є відомою (вона відповідає трьом рівням надійності: високий, середній та низький), для проведення класифікації банків України більш доцільним є використання ітераційних процедур методом k-середніх.

Процедуру класифікації реалізовано у пакеті Statistica 8.0 в модулі Cluster Analysis. Як змінні для аналізу використані значення співвідношення власного капіталу до робочих активів та співвідношення кредитного портфеля до резервів, а також коефіцієнт миттєвої ліквідності. На наступному етапі кластерного аналізу потрібно обрати кількість кластерів. Як зазначено вище, банки необхідно розподілити за трьома рівнями надійності, тому для процедури кластерного аналізу обрано саме таку кількість груп банків.

Процедура класифікації 77 банків методом k-середніх дозволила отримати групи, кожна з яких характеризується певними рівнями означених показників, притаманних кожному рівню надійності.

Якість кластеризації проілюстровано даними табл. 2.3.

Таблиця 2.3. Характеристика кластеризації банків України за показниками надійності

Показники надійності банку	Міжгрупова дисперсія	Ступінь свободи	Внутрішньо-групова дисперсія	Ступінь свободи	F-критерій	p-рівень значущості F-критерію
Співвідношення власного капіталу до робочих активів	0,28	2	10,8	74	0,975	0,381917
Коефіцієнт миттєвої ліквідності	10584,83	2	5727,28	74	63,381	0,00000

Показники надійності банку	Міжгрупова дисперсія	Ступінь свободи	Внутрішньо-групова дисперсія	Ступінь свободи	F-критерій	p-рівень значущості F-критерію
Співвідношення кредитного портфеля до резервів	7069,42	2	3946,44	74	66,28	0,00000

Міжгрупова і внутрішньогрупова дисперсії характеризують рівень кластеризації, F-критерій відображає внесок кожної ознаки в розподіл об'єктів на групи: чим більше його значення, тим більший внесок здійснює ознака в класифікацію об'єктів. Враховуючи, що p-рівень значущості F-критерію для співвідношення власного капіталу до робочих активів більше 0,05, цей показник не є значущим для кластеризації.

Тому наступна кластеризація проведена за двома показниками: коефіцієнтом миттєвої ліквідності та співвідношенням кредитів до резервів (табл. 2.4).

Таблиця 2.4. Характеристика кластеризації банків України за показниками надійності

Показники надійності банку	Міжгрупова дисперсія	Ступінь свободи	Внутрішньо-групова дисперсія	Ступінь свободи	F-критерій	p-рівень значущості F-критерію
Коефіцієнт миттєвої ліквідності	10457,00	2	5859,283	74	66,033	0,00000
Співвідношення кредитного портфеля до резервів	7182,47	2	3827,147	74	69,439	0,00000

Провівши процедуру класифікації методом k-середніх, отримано групи банків з певними рівнями означених показників, притаманних кожному рівню надійності (рис. 2.3).

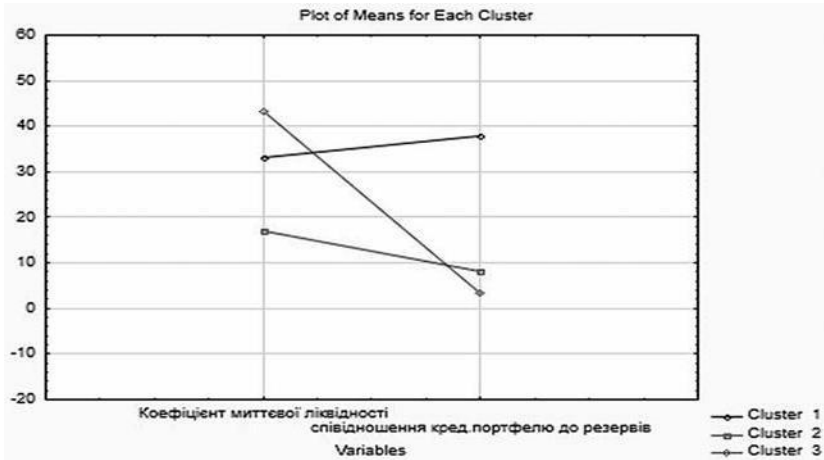

Рис. 2.3. Середні значення показників у виділених кластерах

Економічна інтерпретація кластерів за значеннями коефіцієнту миттєвої ліквідності та співвідношення кредитів до резервів, які є характерними для кожного із рівнів надійності, дозволила встановити, що перший кластер сформовано з 8 банків з високим рівнем надійності, другий кластер представлено 49 банками, які мають середній рівень надійності, у третій кластер входять 20 банків з низьким рівнем надійності (табл. 2.5).

Таблиця 2.5. Рівні надійності банків України

Кластер	Середні значення		Рівень надійності
	Коефіцієнт миттєвої ліквідності	Співвідношення кредитного портфеля до резервів	
Кластер 1 (8 банків)	33,13	37,74	високий
Кластер 2 (49 банків)	16,89	8,24	середній
Кластер 3 (20 банків)	43,32	3,38	низький

Банки кластеру 1 характеризуються високим рівнем надійності, оскільки середні значення обох показників надійності у цій групі є найвищими: для коефіцієнта миттєвої ліквідності середнє значення дорівнювало 33,13, для співвідношення кредитного портфеля до резервів – 37,74. Банкам другого кластеру притаманний середній рівень надійності, оскільки середнє значення коефіцієнту миттєвої ліквідності є високим (16,89), а співвідношення кредитного портфеля до резервів – середнім (8,24). Банки третього кластеру мали найнижче значення співвідношення кредитного портфеля до резервів – 3,38, що свідчить про незадовільну якість активів і обумовлює низький рівень їх надійності, незважаючи на досить високе значення коефіцієнта миттєвої ліквідності.

Слід зазначити про відсутність вираженого зв'язку між структурою власності та надійністю банків. Так, кластер банків з високим рівнем надійності представлено переважно банками з приватним капіталом, які підтримують значний рівень ліквідності у поєднанні з низьким рівнем кредитного ризику. До банків з середнім рівнем надійності увійшли майже усі державні банки, незначна кількість банків з іноземним капіталом та більшість банків з приватним капіталом. Кластер банків з низьким рівнем надійності сформовано банками з іноземним та приватним капіталом, при чому іноземні банки складають 50 % від загальної кількості об'єктів даного кластеру. Це обумовлено тим, що попри високий рівень ліквідності ці банки мають досить ризиковий кредитний портфель. Банки цього кластеру більшою мірою наражаються на ризики легалізації кримінальних доходів.

Про наявність зворотного зв'язку між надійністю та ризиком відмивання коштів банками свідчить факт застосування НБУ за результатами перевірок з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення у травні 2018 року заходів впливу щодо банків, які потрапили до груп з низьким та середнім рівнем надійності:

до ПАТ «Укрсиббанк» застосовано заходи впливу у вигляді:

штрафу в розмірі 400 000,00 гривень за порушення вимог законодавства з питань фінансового моніторингу у частині невиявлення фактів належності клієнтів банку до публічних діячів, їх близьких осіб або пов'язаних з ними осіб; незабезпечення надання НБУ повної та достовірної інформації у відповідних звітах;

письмового застереження за порушення інших вимог щодо ідентифікації, верифікації та вивчення клієнтів банку-публічних діячів, їх близьких осіб або пов'язаних з ними осіб;

до ПАТ «МТБ Банк» (до 05.03.2018 – ПАТ «Марфін Банк») застосовано захід впливу у вигляді письмового застереження за:

порушення вимог щодо ідентифікації, верифікації та вивчення клієнтів банку, у тому числі клієнтів банку-національних публічних діячів, осіб, пов'язаних з національними публічними діячами;

незабезпечення виявлення фінансових операцій, що підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу;

неналежне виконання обов'язку забезпечувати у своїй діяльності управління ризиками та здійснювати переоцінку ризиків клієнтів;

незабезпечення безперешкодного доступу НБУ до документів або інформації, що міститься в них, у повному обсязі;

нездійснення обов'язку проводити з урахуванням рекомендацій НБУ у порядку, визначеному для клієнтів високого ризику, первинний фінансовий моніторинг фінансових операцій, учасником або вигододержувачем яких є особа, пов'язана із національним публічним діячем;

використання програмного забезпечення, яке не забезпечує автоматичне виявлення та зупинення в установлених законодавством випадках фінансової операції до її проведення;

порушення порядку зупинення фінансових операцій;

3) до ПАТ «Кредобанк» застосовано захід впливу у вигляді письмового застереження за неналежне виявлення публічних діячів;

4) до ПАТ «Промінвестбанк» застосовано захід впливу у вигляді письмового застереження за незабезпечення виявлення фінансових операцій, що підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу; неналежне виявлення публічних діячів [363].

Таким чином, здатність протистояти ризикам відмивання коштів значною мірою визначається надійністю банків, що у свою чергу залежить від обсягу та структури власного капіталу. Аналіз динаміки та структури власного капіталу банків України протягом 2016-2017 рр. показав, що не зважаючи на ліквідаційні процеси та значні збитки, продовжується приплив капіталу до банківської системи.

За результатами аналізу виявлено, що станом на початок 2017 року 10 % банків України мали високий рівень надійності та відповідно меншою мірою наражалися на ризик відмивання коштів; 64 % банків характеризувалися середнім рівнем надійності та відповідно, ризику; 26 % банків знаходилися під значною загрозою проявів ризику відмивання коштів.

2.2. Ризики використання електронних активів та неприбуткових організацій для відмивання коштів за міжнародними стандартами

Прийняття нових міжнародних стандартів FATF (2012) передбачають перехід на РОП щодо боротьби з ВК/ФТРЗ. Відповідно до Стратегії розвитку системи запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення на період до 2020 року, затвердженої КМУ, передбачено удосконалення форм та методів РОП у сфері фінансового моніторингу. Поява нових загроз щодо застосування криптовалют для «відмивання» коштів потребує додаткового дослідження щодо самої суті криптовалют та їх використання у протиправній діяльності.

Розробка теоретичних положень та практичних рекомендацій із визначення можливості використання криптовалют для «відмивання коштів» є важливою метою при формуванні РОС ПВК/ФТРЗ.

За ст.14 Закону [302] регулюється інформація, яка супроводжує переказ коштів або віртуальних активів. Фінансова установа з переказу коштів/СПФМ, що надає послуги переказу коштів отримувачу,